A°. 1848. N°. 211.

ARNHEMSCHE COURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag*, *Zaturdag* en *Zondag*, is ƒ5 in de drie maanden.

MAANDAG 9 OCTOBER.

De prijs der Advertentiën is, van 1 tot *vijf* regels, ƒ1.00, en voor iederen regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL IN DUBBELEN GETALE.

Zitting van Zaturdag 7 october.

In deze zitting is ingekomen eene missive van Z. Exc. den minister van Koloniën, inhoudende dat voor de leden der Kamer, van den 9den tot den 14den dezer, aan het departement van Koloniën ter visie zal liggen de algemeene rekening der koloniale aangelegenheden over 1847, met de daarbij behoorende bijlagen. — Aangenomen voor kennisgeving.

Nadat de commissie voor de verzoekschriften bij monde van den heer *van Beeck Vollenhoven*, rapport had uitgebragt op eenige in hare handen gestelde adressen, worden de beraadslagingen voortgezet over de ontwerpen tot herziening der grondwet, en wel eerst over hoofdstuk X, *Van het onderwijs en het armbestuur.*

De heer *van Lijnden* stelt zich *drie* vragen voor: 1o. Bestaat er noodzakelijkheid tot verandering der bepalingen nopens het onderwijs? 2o. Kan hetgeen in deze gevraagd wordt, in billijkheid worden geweigerd? 3o. Voldoen de voorgestelde bepalingen aan de behoefte? Wat het *eerste* punt betreft, zijn er niet allerwege voldoende scholen, school-commissiën, enz.? Die vraag kan gedaan worden aan hen, die in het onderwijs niets anders, dan iets maatschappelijks zien. Voor hen die daarin iets anders, iets godsdienstigs, christelijks zien willen, is de zaak wat anders. Voor dezen is de gemengde school niet voldoende. Er bestaat dus noodzakelijkheid tot verandering.

Ad. 2dum. Neen, men mag de bijzondere scholen niet weigeren, daar dit zoo zeer met de godsdienstige vrijheid te zamen hangt. — Ten *derde*, in vele opzigten acht spreker de voordragt voldoende. De aanhoudende zorg is goed, maar er mag geen overheersching zijn. Het onderwijs zal gegeven worden met eerbiediging van ieders gevoelen. Men zal zich niet begeven op het godsdienstig terrein. Van het standpunt der regering, kon zij niet anders handelen. Maar er zal dan ook niet overblijven dan een maatschappelijk onderwijs. Uit een godsdienstig christelijk standpunt is dit niet voldoende voor de staatsscholen. — De meest gewigtige bepaling is echter, dat de godsdienst vrij is. Er zal geen willekeur meer bestaan. Die eene bijzondere school wil oprigten zal hierin niet meer belet worden. Dit is geene beperkte vrijheid zoo als in België, maar behoudens het toezigt der regering en het onderzoek naar bekwaamheden en zedelijkheid. De slotsom van spreker is dus dat, alhoewel bedenkingen hebbende, hij vóór het ontwerp zal stemmen. Hij voegt er echter den wensch bij, dat de wenschelijke vrijheid spoedig worde toegepast. Reeds nu is de oprigting van bijzondere scholen eene behoefte.

De heer *Sloet* (Gelderland) brengt de woorden van het lid uit Overijssel, op gisteren gesproken, in herinnering, waarbij nopens onzen toestand een treurig tafereel werd opgehangen, die bij den redenaar een onaangenamen indruk heeft achtergelaten, en eene snaar werd aangeroerd dat het misschien beter ware geweest te verzwijgen. Dat lid heeft zijne ondervinding geput uit eene bron die zeer veel ondervinding heeft. Des sprekers ondervinding is uit dezelfde bron gevloeid, maar zij leidt niet tot dezelfde slotsom. Gelukkig, niet alles in ons vaderland verkeert in zoo treurigen toestand. Getuige onze landbouw, die in de laatste tijden eene ongemeene hoogte van welvaart en ontwikkeling heeft erlangd, blijkens de tabellen, waarvan door den minister van Binnenlandsche Zaken ingediend. Duizende en duizende bunders zijn in den meest gewenschten staat van vruchtbaarheid en geven vrij aanzienlijke opbrengsten.

De handel en scheepvaart verkeeren evenzeer in gunstigen toestand. Zulke verschijnselen moesten ons allen krachtig zamenwerken, om de algemeene welvaart meer en meer te bevorderen. En toch vervalt de middenstand. Waaraan is dit toe te schrijven? Aan verscheidene oorzaken die als een kanker dien stand verteren. Maar er is nog een erger kanker die aan dezen stand knaagt! Het is de zucht, die zich zoo algemeen verspreidt, om zich te verheffen. Alle eer en achting hun, die door gepaste middelen, door eerlijkheid, ijver en werkzaamheid zich uit eenen minderen stand weten op te heffen. Maar die zucht is, helaas, tegenwoordig derwijze ontaard, dat de zoon eens metselaars, timmermans of vele andere achtenswaardige werklieden, die van zooveel nut en noodzakelijkheid zijn, zich het beroep des vaders schaamt, en zich wil opwerpen minstens als kantoorbediende, als klerk. Dit is zoo algemeen geworden, dat genoegzaam de schrijfloonen de goedkoopste van alle zijn geworden. Die personen, indedaad halve geleerden die weinig meer kennen dan goed schrijven, dragen met der tijd bij tot die zoogenaamde bureaucratie, waarvan, tot sprekers groot genoegen, door den minister van Binnenlandsche Zaken met minachting is gesproken. Van waar dit alles? Wat zijn de oorzaken van al die verschijnselen? Volgens spreker liggen ze in het te hoog opgevoerde onderwijs naar het bestaande stelsel. Hoe veel lofs de vreemdeling daaraan ook moge toegezwaaid hebben, het is nog onvolledig, gebrekkig, juist omdat het te ver wordt gedreven. Veel wordt den kinderen, tot in de hoogste vakken geleerd, maar de hoofdzaken gaan er onder verloren. Bovendien wekt het bestaande stelsel al vroeg bij het kind groote gedachten van zich zelf, zucht om zich boven zijnen stand te verheffen. De redenaar dringt op deze gronden er ten sterkste bij de regering op aan, om meer eenvoudigheid in het onderwijs te brengen en om als een deel van dit hoofdstuk, aan het bestuur van het armwezen, meer eenheid te geven.

De heer *Mackay* vraagt of men, na de aanneming der voordragt, niet dadelijk tot de toepassing van het beginsel der vrijheid zal overgaan? Daaraan is groote behoefte. Men kan daarvan niet nog een jaar verstoken blijven; hetgeen een gevolg van de voorgestelde bepaling in de additionneele artikelen kan zijn.

De heer *Nienhuys* is door de verklaring der regering nopens de eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen gerust gesteld, en zal dit ontwerp dus aannemen.

De heer *van Rijckevorsel* beaamt ten volle hetgeen door vroegere sprekers is gezegd, dat het vaderland behoefte heeft, dat men zich niet langer bezig houde met de veranderingen in de staatsregeling, maar met de bevordering der materiëele en zedelijke belangen. Te veel hebben in de laatste maanden die belangen geleden, ook met opzigt tot het buitenland. Zoo beklaagt zich spreker in het voorbijgaan, dat op dit oogenblik door verschillende natiën met Brazilië een verdrag is gesloten, terwijl Nederland daartoe nog niet is overgegaan. Het gevolg daarvan zal zijn dat wij hooge inkomende scheepvaartregten zullen moeten betalen. Door het artikel der *Staats-Courant* ten deze is spreker niet gerustgesteld. Hij gelooft, dat de ministers zich te veel met de grondwet hebben moeten bezig houden. Juist daarom wenscht hij dat die zaak beëindigd worde, en hij hoopt dat het heden de laatste dag zal zijn, waarop men er zich mede zal bezig houden. Hij heeft nog een wensch, dat de wetten, welke een vervolg van de herziening zijn, zoo spoedig mogelijk worden aangeboden en zulks door dezelfde mannen, die nu geheel van den geest der herziening doordrongen zijn. Dan heeft men de bezuinigingen te verwachten, door dezelfde mannen toegezegd, en waardoor andere ministers zich niet gebonden zouden kunnen achten. Onder die wetten behoort ook die op het onderwijs. Twee redenaars hebben er op aangedrongen, in afwachting van die wet, dadelijk de vrijheid van onderwijs toe te passen. Spreker is niet tegen de vrijheid, maar hij eischt dan tevens de toegezegde waarborgen. Men geve vrijheid van onderwijs, behoudens het toezigt der overheid en bovendien, voor zoover het middelbaar en lager onderwijs betreft, behoudens het onderzoek naar de bekwaamheden en zedelijkheid des onderwijzers, een en ander door de wet te regelen. Zoolang nu die wet niet bestaat, moet de wet van 1806 in volle kracht blijven. — De redenaar verdedigt verder den onderwijzersstand en het onderwijs, zoo als het tot nu toe gegeven is. Daaraan heeft men het behoud der rust en kalmte in ons vaderland te danken. Men heeft de rust in België aan de vrijzinnige constitutie aldaar toegeschreven, maar de grondwet tot nu toe in werking, houdt minder vrijzinnige bepalingen in, en evenwel is de rust ook hier gelukkig bewaard gebleven, niet omdat de lagere klasse tevreden met de grondwet was, maar omdat haar geleerd was, liefde voor God, die alles bestuurt! Zal nu 't gevolg der wijziging zijn, dat ook dit gevoel aangekweekt worde, zoowel als liefde voor het land, ontzag voor de overheid, dan zal spreker zich over de herziening verblijden.

De heer *van Dam van Isselt* had met veel genoegen door een lid uit Gelderland hooren gewagen van de ware oorzaak van verval bij den minderen stand. Toen de minister van Financiën sprak over eene belasting-wet, heeft Z. Exc. er ook op gewezen. Die schilderij is, ja, volkomen waar. De geest, waarvan het lid gewaagde, van zich boven zijnen stand te verheffen, die geest is ook ten platten lande doorgedrongen. Men hoort er ook al spreken van de nieuwste muzijkstukken, die in het licht kwamen, en meer andere ijdelheden der groote wereld. Die schildering is waar; het pauperisme en verval is ook daaraan toe te schrijven.

Maar met minder genoegen heeft de redenaar gehoord hetgeen het bedoelde lid gezegd heeft omtrent den onderwijzers-stand. Sedert vele jaren is hij in aanraking met dien stand geweest; en ofschoon hij niet verbergen kan, dat er enkelen gevonden zijn, die dien stand niet tot eere hebben verstrekt, zoo kan hij niet toegeven, dat alle onderwijzers zich een hoogeren titel, als van instituteur, enz. willen toekennen, en daardoor den naam van verwaanden zouden verdienen. Wanneer spreker, die de scholen zoo dikwijls heeft bezocht, nagaat, met welke krachtsinspanning, moeijelijkheid, zorgen en telkens terugkeerend verdriet die stand te worstelen heeft, dan moet hij zich over het uitgesproken oordeel verwonderen. Hij gelooft, ja, met den spreker uit Gelderland, dat het onderwijs niet doelmatig, niet practisch genoeg is ingerigt. Hij gelooft met hem, dat meer op het eigenlijk onderwijs, en minder op godsdienstzin gelet wordt. Maar hij gelooft, dat de onderwijzers-stand, te dikwijls miskend, nog lof hier te lande verdient en hem deze niet kan ontnomen worden. Wat het tweede besproken punt betreft, de redenaar kan niet toegeven dat onder eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen zou begrepen zijn de uitsluiting van iedere godsdienstige gezindheid. Die bedoeling kan hij der regering niet toeschrijven. Althans dit wenscht hij niet en in het belang van zijn vaderland en van het opkomend geslacht. Hij erkent toch met den spreker, dat zonder eerbied voor het Opperwezen, boven dien voor de andere magten op aarde, van dat onderwijs niet veel te verwachten was. Hij vraagt daaromtrent nadere geruststellende verzekeringen van de regering, of hij zou genoodzaakt zijn zijne stem aan het ontwerp te onthouden.

Z. Exc. *de tijdelijke minister van Justitie* ontwikkelt de deugdzaamheid van vrijheid van onderwijs, een onbetwistbaar regt, dat der ouders toekomt. De pligt der regering is om toezigt uit te oefenen en te zorgen, dat voldoende gelegenheid geopend zij, om onderwijs te kunnen verkrijgen. Dien pligt zal zij vervullen, niet met ter-zijde-stelling van den eerbied voor godsdienstige begrippen, maar integendeel met eerbiediging van het gevoelen van andersdenkenden. Zij zal onder de voorgestelde vrijheid geen dwang opleggen. Zij zal overigens alle zoodanige bepalingen in eene nadere wet voorstellen en alles aanwenden, om in deze aller verlangen te bevredigen.

Z. Exc. de *minister van Buitenlandsche Zaken* geeft eenige inlichtingen nopens het aangemerkte betreffende Brazilië.

Bij hoofdelijke omvrage wordt het hoofdstuk *aangenomen* met 108 tegen 5 stemmen.

Tegen de heeren: *van Haersolte*, *Borski*, *Cock*, *van Rosenthal* en *van Goltstein*.

Thans wordt beraadslaagd over hoofdstuk XI, *van veranderingen in de grondwet.*

De heer *de Monchy* komt nader terug op zijn vroeger bezwaar, wat betreft de Eerste Kamer, dat de verandering der grondwet met twee derden der stemmen moet goedgekeurd worden.

De heer *van Hasselt* herinnert, dat hij reeds bij de algemeene beraadslagingen zijn bezwaar heeft te

kennen gegeven, dat eene herziening der grondwet aan te vele moeijelijkheden zou onderhevig zijn. Het zal zoo gemakkelijk niet gaan, dat twee Kamers, wanneer daartoe niet de volstrekte noodzakelijkheid bestaat hun eigen doodvonnis zullen onderteekenen. Dit bezwaar zou bij spreker zoo zwaar niet wegen, om er het ontwerp voor af te stemmen. — In den loop der beraadslaging is echter een beginsel ter sprake gekomen, ten gevolge waarvan, werd het toegepast, hij zijne stem aan het hoofdstuk zou moeten weigeren, het beginsel namelijk dat, wanneer de minderheid, een derde der vergadering, de ontwerpen had afgestemd, het ministerie verpligt zou wezen zijn ontslag te nemen. Wanneer zal dit in een constitutionneel land moeten geschieden? De Kamer is zamengesteld naar de volkskeuze. Heeft nu een ministerie niet meer de meerderheid in die Kamer, dan mo t men aannemen dat het der natie niet meer behaagt, en dan dient het af te treden. Dit is echter geenszins het geval, wanneer zich eene minderheid, d. i. 13 à 14 stemmen, verklaart. Dan moet het ministerie aanblijven. Een ander stelsel zou de schromelijkste gevolgen hebben. Om de nietsbeduidendste verandering zou de minderheid de meerderheid kunnen omverwerpen. Waar zou men nieuwe ministers kunnen vinden? Zoo men die bij de minderheid zocht, zou het ministerie bij de eerste vergadering der Kamer wederom moeten aftreden, vermits het aldaar geene meerderheid zou hebben. Wierd dus dit beginsel toegepast, spreker zou zich tegen het hoofdstuk verklaren. Maar dit kan de bedoeling niet zijn, en de redenaar heeft alleen het woord gevraagd, ten einde voor het vervolg van die zaak in het geheel geen sprake meer zij.

De heer *Nepveu* zegt dat men hem, toen hij van *parvenus* sprak niet goed begrepen heeft. Hij heeft voor hem die geld heeft en tevens kundig is, de meeste achting. Hij is alleen tegen de uitsluitende geldaristocratie. Hij kent geen verschil van standen. — De redenaar is overigens tegen het hoofdstuk, omdat, volgens zijne bepalingen, de minderheid, de meerderheid zou beheerschen.

De heer *van Hall* bedankt den vorigen redenaar voor zijne inlichting. Hij wil gaarne de beschuldiging op zich nemen hem niet begrepen te hebben.

De heer *den Tex* deelt het bezwaar nopens de meerderheid van ⅔ niet. Hier is geen sprake van minderheid. Het geldt hier eene staatswet. Daaraan mag niet ligtvaardig de hand geslagen worden. De behoefte tot verandering daarvan moet vrij algemeen gevoeld worden. Het kan ook zijn nut hebben dat de meerderheid ziet dat zij niet alles kan.

De heer *de Monchy* bestrijdt den vorigen spreker.

Z. Exc. *de minister van Justitie* doet opmerken, dat de regering hier minder haar werk verdedigt dan dat van de gewone Tweede Kamer. Zij doet dit trouwens met genoegen, naardien de regering hier niet toegegeven heeft uit een' geest van transactie, maar omdat zij overtuigd was dat de meerderheid der Kamer hier betere voorstellen dan zij gedaan had. — Alvorens nu tot de verdediging zelve over te gaan, moet Z. Exc. een woord antwoorden op hetgeen nopens de aftreding van een ministerie gezegd is. Z. Exc. gelooft dat daaromtrent geene vaste regelen kunnen worden gesteld. Dit hangt geheel van de omstandigheden af. Voornamelijk in het aangevoerde geval verkeert het ministerie in eén' exceptionneelen toestand.

En wat nu de voordragt betreft, zegt Z. Exc. dat hier geen sprake is van gewone wetgeving, maar van de grondwet, d. i. de wet der wetten. Er moet bij verandering van deze fundamenteele beginselen, ook eerbied getoond worden ten aanzien van de minderheid. Dit is bij elk ander genootschap, van welken aard ook, hetzelfde geval. Het is eene natuurlijke zaak.

Bij hoofdelijke omvrage wordt het ontwerp *aangenomen* met 109 tegen 4 stemmen.

Tegen de heeren: *Nienhuis*, *van Nagell*, *Nepveu* en *de Monchy*.

Eindelijk wordt beraadslaagd over Hoofdstuk XII, *Additionneele artikelen.*

De heer *van Weel* brengt eenige beschouwingen in het midden.

De heer *Anemaet* heeft zich vroeger verklaard tegen dit hoofdstuk met het oog op de afschaffing der heerlijke regten, zonder behoorlijke schadeloosstelling in alle gevallen. — Hij is het echter met velen eens, dat aan de zaak der grondwets-herziening een einde moet komen, ten einde men zich met de materiëele belangen bezig houde. Alle ontwerpen zijn thans aangenomen. Spreker moet thans ook op de aanneming van het laatste aandringen. Hij hoopt dat de herziening het geluk der natie moge bevorderen. Mogen de volgende Kamers de ware vertegenwoordigers des volks zijn, en alles doen voor het welzijn der natie en tot bevestiging van den Troon.

De heer *Op ten Noort* heeft bezwaar tegen art. 4 der addionele artikelen betreffende de afschaffing der heerlijke regten. Hij juicht die afschaffing op zich zelve toe. Maar men onderscheide tusschen regt en billijkheid. Men heeft veel ophef gemaakt van de eerlijkheid der Nederlandsche natie, en hij zal daarop niets afdingen. Maar die eerlijkheid zal niet zonder vlek meer zijn, wanneer de regten, waarvan hier sprake is, zonder schadeloosstelling worden afgeschaft. Door de aanneming van dit voorstel zullen de eigenaren dier regten eensklaps van de hun toekomende retributie verstoken worden, zal inbreuk worden gemaakt op het eigendoms-regt. Wat in de eerste plaats voor die schadevergoeding pleit is het zoo langdurig genot dier heerlijke regten met voorweten en toelating door elk staatsgezag, sedert die regten hebben bestaan. Een tweede grond van billijkheid is daarin gelegen, dat de regten, die thans uitgeoefend worden, het gevolg zijn van erfopvolging of wel van verkoop. Een tweede bezwaar tegen dit ontwerp, vindt spreker in het voorloopig kies-reglement, in het onderscheid in de vereischten voor de kiezers, die daarbij zijn gemaakt tusschen de steden en het platteland, en uithoofde men in deze is afgeweken van de beginselen, bij het 3de ontwerp aangenomen. Door de onderwerpelijke bepalingen is de militaire magt, die meestentijds niet op dezelfde plaats gevestigd is, van het kiezerschap grootendeels uitgesloten. Hij zal zich zijne stem voorbehouden.

De heer *Nepveu* vindt mede eene tegenstrijdigheid in dit ontwerp met het derde en brengt bedenkingen in het midden tegen de wijze van verkiezen der Eerste Kamer.

De heer *van Hogendorp* verklaart zich tegen de verzending der verschillende aangenomen ontwerpen aan de Eerste Kamer. Deze heeft reeds daarover beslist, en er is sedert geene verandering in de zaak gekomen.

De *voorzitter* kan dit niet toegeven. Op gelijke wijze is in 1840 gehandeld. De bepaling der bestaande grondwet vordert dit ook. Bovendien de Kamer heeft beslist. Elk lid had het regt, daartegen vooraf op te komen. Spreker had zijne bezwaren vroeger dienen in het midden te brengen.

De heer *van Hogendorp* komt nader op zijne meening terug.

De heer *d'Ablaing van Giessenburg* deelt zijne bezwaren mede nopens art. 4 der voordragt, betrekkelijk de heerlijke regten.

De heer *Opperdoes Alewijn* herhaalt zijne vroegere bezwaren, bij de behandeling van het hoofdstuk in de gewone Kamer gemaakt, en betrekking hebbende tot het kiesreglement.

De heer *Luyben* toont het hemelsbreed verschil aan tusschen de regten, waarvan hier sprake is, en die nopens de onteigening ten algemeenen nutte. Hier geldt het 't uitvloeisel van heerlijke regten. Dat oude gebouw van leenregt is sedert het laatst der vorige eeuw in puin gevallen, evenzeer als grootendeels de heerlijke regten, hetgeen niet door omwenteling, maar na rijp beraad is geschied. — De schadevergoeding zou ook onmogelijk te berekenen zijn. Die regten waren *de facto* ook reeds afgeschaft. De regering heeft dit slechts duidelijk in de grondwet willen uitgedrukt hebben.

De heer *Slicher* zal zich voor het ontwerp verklaren, ook met het doel om een einde aan de zaak der herziening te maken.

De heer *Kien* wijst erop, dat weldra de herziening volbragt is. Het oude staatsgebouw is gevallen en weldra zal een nieuw opgetrokken worden, wel niet met eenparige toejuiching, wel niet blijmoedig, maar dewijl velen, met de beste bedoeling, hunne vroegere overtuiging opgeofferd hebben. En toch gelooft spreker dat het goed is, dat aan de zaak een einde kome, en dat men reden heeft zich daarover te verheugen. Hij erkent dat het hoog tijd is, dat het tijdelijk bestuur plaats make voor een definitief ministerie. Hij erkent gaarne, dat er eenige oude gebreken uit de grondwet zijn verdwenen, en wenscht dat met de nieuwe het volksleven meer zal worden opgewekt, en eene zekere laauwheid eenigzins aan onzen landaard eigen, verdwijne. Die grondwet is echter slechts een schets. Aan de nieuwe wetgeving zal het staan, die toe te passen. De natie lette dus op, aan wie zij die die zaak toebetrouwe. Nu de grondwet aangenomen is, zal spreker zich daaraan te goeder trouw aansluiten. Dit is de pligt van elk regtgeaard Nederlander, die zijn vaderland lief heeft. In dien stand van zaken doet het den redenaar echter leed, dat hij zich met het laatste ontwerp niet kan vereenigen, en wel alleen wegens het voorloopig kiesreglement. De bepalingen daarin voorkomende, acht hij niet billijk, niet waar. Men zegge niet, dat het reglement slechts voor eens zal werken; maar men houde veeleer in het oog, dat het een eerste stap is op de baan van de nieuwe orde van zaken. Daarbij moet men juist naauwlettend handelen, wil men het vertrouwen der natie winnen. Met leedwezen verklaart hij zich dan ook tegen de voordragt.

De heer *Nienhuis* verklaart zich tegen de wijze van verkiezing, bij het reglement voorgedragen. Hij beschouwt, die als eene calamiteit voor het vaderland. Met het oog op art. 5 der additionneele artikelen, waarbij zoo vele belangrijke wetten zijn toegezegd, als uitvloeisel der grondwet, wil spreker zich niet wagen aan de proeve, die daarbij ten grondslage is gelegd.

De heer *Scheers van Harencarspel* brengt bedenkingen in het midden omtrent de te maken wet over het regt van vereeniging en vergadering. Velen verkeeren reeds in het denkbeeld, dat dit regt reeds dadelijk in uitoefening zal kunnen worden gebragt. Hij kan echter niet denken dat art. 291 Code Pénal reeds dadelijk zou ophouden van toepassing te zijn.

De heer *Bijleveld* (Gelderland) ontwikkelt zijne bezwaren tegen de afschaffing van heerlijke regten zonder schadeloosstelling.

De heer *van Reede v. Oudshoorn* heeft aanvankelijk de grondwets-herziening bestreden en wegens miskenning van verkregen regten en om het beginsel van uitbreiding der volks-souvereiniteit. Tegen het in beraadslaging zijnde ontwerp zal hij zich mede verklaren, op grond van de afschaffing van de heerlijke regten, tenzij hij nog nadere inlichtingen mogt ontvangen.

De heeren *Scheers v. Harencarspel*, *v. Lijnden* en *v. Leeuwen* lichten hunne meeningen nog nader toe.

Z. Exc. *de minister van Binnenlandsche Zaken* heeft het woord tot toelichting van de voordragt. Thans, zegt Z. Exc., is het groot gebouw voltooid, maar de deur alleen is nog gesloten. Vorst en volk wenschen dat die geopend worde. Thans komt Z. Exc. namens den Koning als 't ware den sleutel vragen, ten einde het volk zich rondom den Vorst schare, en hem zijne dankbaarheid betuige: dit is 't gewigt van het oogenblik, de waarde van het 12de ontwerp. Het is dus eene dringende behoefte, dat het spoedig worde aangenomen. Bij eene verwerping zouden de 11 ontwerpen ongebruikt en onbruikbaar blijven liggen, ondanks de afkeuring van de nog bestaande grondwet uitgesproken is. Het verlangen naar de gewijzigde is gewettigd. Bij eene verwerping zou eene nieuwe voordragt moeten geschieden, welker ontwerping maanden lang zou kunnen duren. Deze zou dan den gewonen loop moeten volgen en aan wat niet al wisselvalligheden blootgesteld zijn. Het verlangen der natie wordt intusschen vuriger. Z. Exc. dringt er dus in naam des Konings op aan, dat men het ingeslagen spoor nu ook ten einde toe afwandele.

Thans gaat Z. Exc. over tot de beantwoording der bijzondere bedenkingen, zoowel met betrekking tot de heerlijke regten, als nopens andere punten, en zulks geheel in den geest en overeenkomstig de vroegere argumenten door de regering aangevoerd. Wat nu art. 5 betreft, hetzelve is zoo voorzigtig gesteld, dat het geheel onschadelijk is. Dat men in de eerste alinea van geene schadevergoeding gesproken heeft, is daarom alleen, omdat men die heerlijke regten, welke voordragt of aanstelling van personen tot openbare betrekkingen betreffen, als eene staatkundige zaak wilde op den voorgrond gesteld hebben, die niet gelijk staat met voorwerpen van burgerlijken aard. Omtrent die, in de 2de alinea bedoeld, deswege kan, naar de omstandigheden, naar de bijzondere gevallen, onderscheid plaats hebben en zal eene billijke schadevergoeding kunnen worden toegekend.

Omtrent het kiesreglement betoogt Z. Exc. dat daarmede zoo goed mogelijk in de behoeften is voorzien. De zaak is met de meeste zorg behandeld en herhaaldelijk, op de aanmerkingen der gewone Kamer, gewijzigd en verbeterd. Het reglement is niet volmaakt, maar zoo goed als het in de gegeven omstandigheden, wezen kan. Na het ontwerp in dier voege te hebben toegelicht, wijst Z. Exc. op het gewigt van den huidigen dag, den 7den october 1848. Neemt men van het laatste cijfer het hoofd weg, dan verkrijgt men den 7den october 1840, een dag van gewigt in de geschiedenis van Nederland. Op dien dag vaardigde Koning *Willem I* eene proclamatie uit, waarbij hij afstand deed van de kroon, ten behoeve van den Prins *van Oranje.* Nu juist 8 jaren geleden, misschien op hetzelfde oogenblik van den dag, onttrok zich de grijze Vorst aan het stads- en staatsgewoel en begaf hij zich naar het stille Loo. Daar riep hij zijn zoon tot zich en daar gaf hij hem den scepter over. De zoon aanvaardde den scepter met ijver; zijn eerbied voor den grijzen vader was zoo groot, dat hij dien scepter, zoolang als hij kon, onveranderd in waarde hield. Hij meende dit aan zijn vader en aan de natie verschuldigd te zijn. Veel is er toen noodig geweest, om hem te overtuigen, dat die scepter niet meer volledig deugdzaam was, om het geluk van het Nederlandsche volk te bevorderen. Thans is die uitspraak geschied; de vorst heeft zich bereid verklaard den scepter tegen een' anderen te verwisselen; die scepter is aan het volk onderworpen geworden; die scepter, zoo als die thans ter tafel van den voorzitter ligt, is door den vorst goedgekeurd, door de vertegenwoordiging aangenomen, en wacht thans alleen op de volle bekrachtiging der dubbele Kamer. Thans vraagt hij, minister, namens den Koning die bekrachtiging, ten einde die tot het geluk des volks te kunnen gebruiken. De Kamer zal op heden, den 7den october 1848, geen ander antwoord geven; de Kamer, welke de Nederlandsche natie vertegenwoordigt; en nu vraagt Z. Exc., mede als vertegenwoordiger: »Laat ons »als één man ons haasten, om den gelouterden scepter »in handen des Konings te stellen, in het waarachtig »belang van het Nederlandsche volk." Men bedenke wel, hoe het in de ooren van onze landgenooten zal klinken, wanneer eene tegenovergestelde stem gehoord wierd. Het zou wezen, alsof men de uitvoering weigerde van hetgeen de natie verlangt, en alsof men den Vorst den scepter weigerde.

De heer *Scheers van Harencarspel* vraagt het woord.

Van alle kanten roept men: *Stemmen, stemmen!* — Genoemde heer ziet van het woord af.

De beraadslagingen worden alsnu gesloten. Met 92 tegen 21 stemmen wordt het hoofdstuk *aangenomen.* Minderheid, de heeren: *van Nagell*, *Borski*, *Cock*, *d'Ablaing van Giessenburg*, *Nepveu*, *de Wal*, *Opperdoes Alewijn*, *Scheers van Harencarspel*, *Kien*, *van Leeuwen*, *van Hogendorp*,

...hhuis, Nap, Verwey-Mejan, Begram van ...rsveld, van Dam van Noordeloos, van Lijnden, Hooft (Noord-Holland), van Reede van Oudshoorn, Op ten Noort, en Bijleveld (Gelderland.)

De ontwerpen zullen aan de Eerste Kamer worden gezonden. — *Toejuichingen van de tribunes.*

Is ingekomen eene missive van Z. Exc. den minister van Binnenlandsche Zaken, houdende opgave van de hoogstaangeslagenen in de directe belastingen, in de provincie Limburg. — Ter griffie.

De voorzitter, gebruik makende van het hem toekomende regt, doet de Vergadering overgaan in committé-generaal.

De dubbele Tweede Kamer heeft alzoo de haar aangebodene voordragten ter GRONDWETS-HERZIENING ALLE AANGENOMEN, en wel *de onderscheidene hoofdstukken* met de volgende *meerderheid:*

Iste hoofdstuk, *Van het Rijk en zijn inwoners*, met 96 tegen 17 stemmen.

IIde hoofdstuk, *Van den Koning*, met 100 tegen 14 stemmen.

IIIde hoofdstuk, *Van de Staten-Generaal*, met 92 tegen 22 stemmen.

IVde hoofdstuk, *Van de Provinciale Staten en de Gemeente-besturen*, met 100 tegen 14 stemmen.

Vde hoofdstuk, *Van de Justitie*, met 112 tegen 2 stemmen.

VIde hoofdstuk, *Van de Godsdienst*, met 98 tegen 16 stemmen.

VIIde hoofdstuk, *Van de Finantiën*, met algemeene stemmen.

VIIIste hoofdstuk, *Van de Defensie*, met 110 tegen 4 stemmen.

IXde hoofdstuk, *Van den Waterstaat*, met 100 tegen 13 stemmen.

Xde hoofdstuk, *Van het Onderwijs en het Armbestuur*, met 108 tegen 5 stemmen.

XIde hoofdstuk, *Van Veranderingen*, met 109 tegen 4 stemmen.

XIIde ontwerp, *Additionneele artikelen en voorloopig kies-reglement*, met 92 tegen 21 stemmen.

† *Zutphen, 6 oct.* Het stedelijk kiezers-collegie is op heden ten getale van 26 leden vergaderd geweest tot vervulling der in den stedelijken raad bestaande *twee* vacatures. — Bij de stemming voor de vacature, ontstaan door het vertrek naar Arnhem van den Heer mr. *L. H. J. W.* baron *Sloet*, is tot lid van den raad benoemd de heer mr. *J. L. Luyken Glashorst*, op wien waren uitgebragt 7 stemmen, terwijl nog op zich hadden vereenigd de heer *C. ten Hoopen* 2 stemmen, de heer *H. D. Tjeenk Willink* 2 stemmen, de heer *M. A. Holsboer* 1 stem, en een briefje in blanco is bevonden. Bij de vervulling der vacature, ontstaan door het in staat van faillissement geraken van jhr. *J. J. Storm van 's Gravesande*, hebben bij de eerste stemming op zich vereenigd de heer *M. A. Holsboer* 5 stemmen, de heer *H. D. Tjeenk Willink* 2 stemmen, de heer *J. A.* baron *de Vos van Steenwijk* genaamd *van Essen* 1 stem, de heer *C. ten Hoopen* 1 stem, de heer mr. *J. van Dijk* 1 stem en de heer dr. *H. J. Fortuijn* 1 stem, terwijl twee briefjes in blanco zijn bevonden. Geene volstrekte meerderheid aanwezig zijnde, is tot eene herstemming tusschen de heeren *M. A. Holsboer* en *H. D. Tjeenk Willink* overgegaan, bij welke op eerstgenoemden 6 stemmen en op laatstgenoemden 5 stemmen zijn uitgebragt, en twee briefjes in blanco zijn ingediend, zoodat de heer *M. A. Holsboer* insgelijks tot lid van den stedelijken raad is gekozen.

Mengelwerk.

De mijnwerkers in Schotland.

(*Vervolg en slot van No. 205.*)

Maar, onafhankelijk van de maatregelen, welke de wetgeving daaromtrent zou kunnen voorschrijven, hebben de eigenaars onzer mijnen en ijzersmelterijen ontelbare gelegenheden zelven te voorzien in de opvoeding der kinderen hunner werklieden. Scholen te stichten, onderwijzers te kiezen, acht te geven op de leiding van het onderwijs, belang te stellen in de vorderingen der leerlingen, zijn even vele pligten, die op hen rusten, en waarvan de ernstige vervulling hen ruimschoots schadeloos stellen zal voor hunne zorgen, terwijl zij het onderwijs aanmoedigen en gemakkelijk maken.

De keuze van den onderwijzer is de hoofdzaak. Het zou eene groote dwaling zijn te gelooven, dat middelmatige onderwijzers goed genoeg zijn voor de scholen bij de steenkolenmijnen. Kundige mannen, daarentegen, worden er vereischt, begaafd met groote zielskracht, toegerust met onwrikbare godsdienstige begrippen en bekwaam, niet alleen om kinderen onderrigt te geven, maar ook, om door hun voorbeeld en vriendschappelijken raad, de vooroordeelen der ouders te wijzigen. Men moet zich niet ontveinzen, dat, om onderwijzers te vinden, welke die vereischten bezitten, het noodig is hun een behoorlijk salaris toe te leggen. Hun tractement moest nimmer onder de 100 p. st. zijn, en wij vertrouwen er ons in te gelooven, dat het over het algemeen die som zal overtreffen. Het zou niet moeijelijk zijn, als men het goed overlegde, die uitkomst te verkrijgen bij eene inrigting, waar tachtig tot honderd kinderen over dag naar school konden gezonden worden, behalve eene avondschool door twintig tot dertig der jongste werklieden. De eigenaar kon eene bepaalde som van 40 of 50 £ jaarlijks geven, en een tarief vaststellen, waardoor men er gemakkelijk toe komen zou, het traktement aan te vullen. De som, door elk huisgezin verschuldigd, kon van het loon worden ingehouden, zoodat de onderwijzer geen gevaar liep van iets te verliezen; en de ondervinding, die wij in dit opzigt hebben verkregen, geeft ons de zekerheid, dat die terughouding noch drukkend zijn zou, noch over het algemeen de middelen der mijnwerkers te boven gaan.

Het ontbreekt tegenwoordig niet aan menschen, welke beweren, dat de arbeiderklasse voor niets onderwijs moest erlangen. Dat is onze meening geenszins, en, bijzonder in betrekking tot de mijnwerkers, gelooven wij, dat eene geheel kostelooze opleiding veel meer bezwaren zou opleveren dan voordeelen. Men stelt, over 't algemeen, weinig prijs op hetgeen niets kost. De mijnwerker verdient gemiddeld evenveel als de beste handwerksman van het land, en deze bedenking alleen zou ons beletten iets te doen, wat zou kunnen strekken om, of het belang, dat hij moet stellen in de opvoeding zijner kinderen te verminderen, of hem te ontlasten van de verantwoordelijkheid, die op hem rust.

De eigenaars zouden eene ruime schadeloosstelling vinden voor hunne opofferingen, en voor de moeiten, die zij zich in dat opzigt zouden getroost hebben, in de groote regelmatigheid, waarmede het werk werd verrigt, en het meer ordelijke gedrag hunner arbeiders. De staking van den arbeid zou minder dikwerf terugkeeren, en de bekrimpingen minder zich doen gevoelen, naarmate de opvoeding der mijnwerkers uitgebreider werd.

De opvoeding der mijnwerkers brengt er ons van zelf toe te spreken over de opvoeding der personen, belast met het bestuur van en het toezigt over de mijn-ontginningen. Het is waarlijk te betreuren, dat men in Schotland volstrekt geene gelegenheid vindt, om zelfs de allereerste kundigheden te verwerven, die betrekking hebben op het beroep van den mijnwerker. Zoo onze ingenieurs der mijnen over het algemeen eene uitgestrekte opleiding ontvangen hebben, dan heeft slechts een klein gedeelte dier opleiding betrekking tot hetgeen de bezigheid huns geheelen levens zijn moet; en de groote meerderheid der personen, die belast zijn het toezigt te houden over de bijzonderheden der bewerking, heeft slechts eene zeer verwaarloosde opvoeding gehad.

Er zijn nog vele punten, die betrekking hebben op den toestand der mijnwerkers, en welke ons aanleiding geven konden om twee denkbeelden te ontwikkelen — b. v. de oprigting van bibliotheken en leeskabinetten, de afschaffing der kroegen en de verbetering der woningen van de mijnwerkers; maar dat zijn behoeften en vereischten, waarover iedereen zoo eenstemmig denkt, dat alles, wat wij daarover zouden kunnen zeggen, overtollig zijn zou. Wij zullen slechts gewag maken van de vorderingen, die sedert eenigen tijd gemaakt zijn, in betrekking tot de huisvesting der mijnwerkers. In alle onlangs gebouwde of nog niet voltooide ijzerhutten, te Lugar, Eglenton, Portland, in Ayrshire, te Kinneil in Linlithgowshire, te Forth in Fireshire, zijn de huisjes der arbeiders goed gelegen, gemakkelijk verdeeld, en die verbetering wijst het prijzenswaardige voornemen aan der eigenaars, om het welzijn hunner werklieden te vermeerderen. In eenige der steenkolenmijnen van Mid-Lothian, waar men onlangs ook woningen voor mijngravers gebouwd heeft — gelijk te Dulkeith, te Newbattle, te Whitehill — zijn de maatregelen met evenveel, zoo nog niet met meer overleg genomen. Laat ons hopen, dat dit voorbeeld veel navolging vinden zal, want bij den tegenwoordigen toestand der zaken, zijn de ellendige loodsen, waarin men meestal de mijnwerkers opeenstapelt, eene schande voor de inrigtingen, waartoe zij behooren.

Het is genoeg, om zich van het belang van alles, wat betrekking heeft op het welzijn en de zedelijke verbetering der mijnwerkers, te overtuigen, te denken aan het groote gewigt der belangen, verbonden aan dit vraagstuk, en aan de menigte menschen, wier belang onderworpen is aan de verwezelijking van dien vooruitgang. De vermeedering van het aantal mijnwerkers, alleen voor het bereiden van het ijzer, is sedert eenige jaren ontzettend geweest.

Men telt tegenwoordig in Schottand een honderdtal groote smeltovens. Ieder derzelve levert jaarlijks gemiddeld vijf duizend tonnen stafijzer, hetgeen te zamen een half millioen tonnen uitmaakt. De bereiding van ééne ton stafijzer vereischt ongeveer drie tonnen steenkolen, vijf en dertig centenaars ijzererts en tien centenaars kalk. Het werk van één man, wanneer men ten grondslag neemt de verkorte dag der mijnwerkers van Lanarkshire, staat gelijk met de opbrengst der eerste noodige grondstoffen ter vervaardiging van vijftig centenaars ijzer jaarlijks. De vervaardiging van het stafijzer houdt dus in Schotland tien duizend mijnwerkers bezig. Die van het smeedijzer vereischt ongeveer tachtig duizend ton erts en houdt ongeveer duizend mijnwerkers aan den arbeid, daar elke ton ongeveer vier ton eerste grondstof vordert. Zietdaar dus elf duizend mijngravers bezig bij de bereiding van het ijzer alleen. Maar daar elk man gemiddeld vier personen voorstelt, komt men tot eene gezamenlijke bevolking van veertig tot vijftig duizend zielen.

De benoodigde steenkolen voor Glasgow houden drie duizend mijnwerkers bezig; en voor geheel Schotland bedraagt het getal der werkelijke mijnwerkers niet minder dan dertig duizend, hetgeen eene bevolking geeft van honderd twintig duizend. Onder dat getal zijn niet begrepen de werklieden van allerlei soort, waarvan de bezigheden aan onze mijnen en smelterijen verbonden zijn, en waarvan het getal, ten minste de helft meer bedraagt.

Men kan dus op niet minder dan 180,000 zielen de bevolking schatten, bezig bij onze smelterijen en steengroeven, en die menigte neemt zigtbaar toe. De opbrengst van stafijzer is sedert zeven jaar verdubbeld, en dit alleen heeft de menigte mijnwerkers met 20,000 personen vermeerderd.

Wij hebben reeds gezegd, dat, naar onze meening, de kolenbranders van Ayrshire, in elk opzigt, staan boven die van de meeste graafschappen in Schotland, en dat op hen volgen de mijnwerkers der ijzersmelterijen van Firth of golf van Forth; de kolenbranders van Mid-Lothian staan op den laagsten trap. Intusschen houden wij de kolenbranders ten zuiden en oosten van Edimburg voor nog minder. Zij leven, gemiddeld, tien jaren korter; zij zijn ontwetend, en hun verstand is veel minder ontwikkeld. Overigens zijn zij, over 't algemeen, eenvoudige en vreedzame lieden, en wij hebben meer hoop hen weldra een hoogeren rang te zien innemen, dan de kolenbranders uit de graafschappen Ayr en Fife hunne tegenwoordige meerderheid bewaren. In die beide graafschappen, en vooral in Ayr, hebben de talrijke onlangs gebouwde ijzerhutten eene ongelijksoortige menigte tot zich gelokt, wier ongebonden en ondeugende zeden, wanorde dreigen te verwekken onder de menigte, die tot hiertoe ijverig en ordelijk was. Ayrshire is nu, wat den handel in ijzer aangaat, hetgeen tien of twaalf jaren geleden Lanarkshire was; dat de eigenaars van ijzersmelterijen hun voordeel doen met de ondervinding van vroegeren tijd!

Ingezonden Stukken.

Aan de Redactie der Arnhemsche Courant.

In de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van den 18den dezer komt voor, een artikel Bali! De schrijver zond het vervolg daarvan aan de redactie van genoemd blad, met verzoek dit even als het vorige wel te willen plaatsen; dan tot onze verwondering vonden wij in de courant van den 26sten daaraanvolgende, »dat het vervolg Bali niet kon worden geplaatst, omdat dáár te veel in voorkomt, waarmede de redactie zich niet vereenigen kon." Dat genoemde directie onze redeneringen niet goed vindt, hierin eerbiedigen wij hare gevoelens, doch dit bewijst nog niet, dat die ongegrond zijn; wij hebben het stuk, alvorens het ter drukpers te zenden, ter beoordeeling aan kundige officieren, die lang in Oost-Indië geweest zijn, gegeven, die zich dan ook, met des schrijvers redeneringen volmaakt hebben vereenigd; er moeten dus andere redenen bestaan, die de directie hebben bewogen, het tweede stuk ter plaatsing af te wijzen; intusschen stellen wij er belang in, om aan onze wijze van inzien publiciteit te geven; — waarlijk men mag thans niets meer verzuimen om de geschiktste en krachtdadigste middelen aan te wenden, wil men de rust in onze koloniën behouden; zij die er jaren achtereenvolgende geweest zijn, en aldaar de meeste oorlogen hebben bijgewoond, zijn toch geene onbevoegde beoordeelaars? Wij verzoeken dus vriendelijk de directie van de *Arnhemsche Courant*, het ingesloten stuk, in haar veel geacht blad wel te willen opnemen.

Wij zenden de redactie hetzelfde stuk, dat ons door de directie van de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* is teruggezonden, ten einde zich van de waarheid te overtuigen.

Wij hebben onlangs een brief van Weltevreden gelezen, waarbij een achtbaar en hoog geplaatst militair, de verzekering geeft, dat men papieren heeft onderschept, waarbij door de Engelschen aan de Balinezen krijgsbehoeften, en ondersteuning worden toegezegd, terwijl deze hen tevens tot volharding aanmoedigden; laten wij dus op onze hoede zijn, vóór dat het te laat is. Ons zijn, of niet-zijn hangt van onze koloniën af.

Bali!

Wij hebben in ons vorig artikel gezegd, (vide *N. R. C.* 18 dezer) dat wij betwijfelden, of men van de vrijwillige aanwerving, zoo als die alstoen bepaald was, iets goeds kon verwachten? bij het ter pers inzenden van dit stuk, waren de later genomen maatregelen, ten aanzien van eene vrijwillige aanwerving uit de armee, ons nog niet bekend; hoewel deze voorzeker meer doeltreffend zijn, alzoo men nu ten minste goed geoefende soldaten, en bekwame onder-officieren zal verkrijgen, dat ook alsnu, de detachementen van meer belang zullen wezen, terwijl men tevens spoedige hulp zal kunnen aanbrengen, zoo blijven het nog slechts halve maatregelen; krachtige middelen worden er vereischt, wil men onze Oost-Indische bezittingen behouden; het uitzenden van kleine transporten, die successivelijk op Java aankomen, zijn weinig geschikt om het Indische leger behoorlijk te versterken en brengen weinig nut aan. Dit

heeft men vooral bij de onlusten, op Java in 1825 uitgebroken, ondervonden; ook toen heeft men ruim 18 maanden van dit gebrekkig hulpmiddel gebruik gemaakt. Dezo kleine detachementen waren nauwelijks toereikend om telkens de geleden verliezen aan te vullen, waardoor wij niet alleen op hetzelfde standpunt konden blijven; maar de opstand breidde zich al meer en meer uit; de vijand werd stouter, daar wij voor overmagt moesten wijken en soms door hen geslagen werden, zoodat nutteloos het leven van den dapperen krijgsman werd opgeofferd, en millioenen schats gingen er verloren; men nam zijne toevlugt tot allerlei soort van Indianen; het ontbrak ons dus niet aan de hoeveelheid, maar van welk nut zijn deze indien zij niet krachtig door Europeanen ondersteund worden? Eindelijk kwam men tot besluit om eene geduchte, en behoorlijk zamengestelde krijgsmagt uit Nederland af te zenden, men eindigde dus waarmede men had moeten beginnen; ware men tot die maatregelen dadelijk overgegaan, denkelijk zouden alsdan die onlusten geen *vijf jaren* geduurd hebben; hebben wij nu niet wederom hetzelfde te wachten? De menigvuldige Indische oorlogen hadden ons tot les moeten strekken, terwijl de ondervinding bewezen heeft, hoe noodig het is, dat er steeds in Indië eene krachtige Europesche magt aanwezig is, en evenwel heeft men die eer verminderd dan vermeerderd. — Vroeger had men in Indië eene oneindig betere zamenstelling van het leger dan thans; de 18de afdeeling was geheel uit goed geoefende Europeanen zamengesteld, waarvan de staf en het grootste gedeelte der troepen te Weltevreden aanwezig waren; men kon dus onmiddellijk bij voorkomende onlusten krachtdadige hulpmiddelen aanbrengen, terwijl men steeds daaruit eene sterke reserve kon formeren; thans bestaan de zoogenaamde Europesche bataillons hoogstens uit twee of drie Europesche compagniën; de overige uit inlanders. Door zoodanige organisatie is onze strijdkracht merkelijk verzwakt; het zal wel onnoodig zijn te betoogen, de menigvuldige onheilen, die uit zoodanige mixte zamenstelling in oorlog kunnen ontstaan, men behoeft slechts de geringste militaire kennis te hebben om dit te bevatten; doch men moest bezuinigen, ten einde meer schats aan het moederland te kunnen afdragen, en men wilde niet inzien, dat hierdoor onze koloniën, aan de grootste gevaren werden blootgesteld, en dat men vroeg of laat, deze bezuinigingen duur zoude betalen. Wat zijn bovendien de gevolgen van eene te geringe legermagt in Indië? Wij zullen hier slechts een paar derzelve in het kort aanwijzen: zoodra een opstand in het een of ander gedeelte onzer Oost-Indische bezittingen uitbarst, wordt men al spoedig genoodzaakt, wil men eene genoegzame strijdkracht vereenigen, om andere punten te verzwakken, gevolgelijk deze aan een onzeker lot over te laten, en dit wordt spoedig door den inlander opgemerkt, die er te goeder gelegenheid gebruik van maakt. Bij eene behaalde overwinning zijn wij, om dezelfde redenen, buiten magt, om eene behoorlijke strijdkracht tot handhaving der rust, op de overwonnen punten achter te laten; nieuwe onlusten komen hieruit voort, of wel de aangegane contracten, worden niet nagekomen, zoo doende blijft men aan het oorlogen; dit zijn feiten, die genoegzaam algemeen, maar vooral den ex-minister BAUD bekend zijn; men heeft dan ook sedert lang den schijn aangenomen, alsof men het voornemen had het defensie-wezen in Indië te versterken; wij zeggen den schijn aangenomen, omdat wij gelooven, dat het den heer BAUD nooit ernst is geweest van de deswege bestaande plannen en memoriën gebruik te maken, daar men nog alles op den ouden voet heeft gelaten. Wat is tot heden bekend, van de kostbare zending naar Indië, waarmede wijlen de generaal-majoor GAGERN belast is geweest? waarlijk het is of men met al die plannen, projecten en memoriën den spot heeft gedreven. De heer BAUD besliste alleen, en allen moesten zich aan zijnen ijzeren wil onderwerpen, zelfs niemand van onze volksvertegenwoordigers hebben den moed gehad, om den ex-minister, ten aanzien van de verdedigingsmiddelen van Indië te interpelleren; trouwens wat zoude dit ook al geholpen hebben, daar welligt niemand van hen, met kennis van zaken hierover kon oordeelen; een bestaand gebrek in onze Kamers, hetgeen men bij latere verkiezingen wel in overweging diende te nemen.

Met het versterken van de Indische armee mag men niet wachten totdat de oorlog uitbarst; reeds in vredestijd moet dit leger de noodige sterkte hebben, minstens tegen inlandsche onlusten bestand zijn; van eenen buitenlandschen oorlog zullen wij niet spreken, wij zullen dit aan hen, die meer, want dit is geene gemakkelijke taak, met de krijgskunst bekend zijn, overlaten; intusschen durven wij vol houden, dat zoolang er geene meer doelmatige organisatie bij het Indische leger plaats heeft en men niet tot het besluit zal zijn gekomen, in Nederland geheele corpsen zamen te stellen, en men het Nederlandsche leger, niet eenigzins met dat van Indië in verband brengt, men altoos eene gebrekkige strijdkracht zal behouden; doch wil men tot zoodanigen nuttigen maatregel overgaan, dan mag men er vooral niet aan denken, onze Nederlandsche armee te zeer aan strijdkracht in te krimpen; het is alleen hier te lande waar de soldaat behoorlijk geoefend kan worden, en men goede kaders kan formeren; bovendien zal men moeten toestemmen, dat van een geheel corps alhier zamengesteld, en door dezelfde chefs geoefend, meer te verwachten is, dan van detachementen, die bij hunne aankomst op Java, bij de onderscheiden wapens worden ingedeeld en zoodanig versnipperd worden, dat de versterking naauwelijks merkbaar is, gezwegen nog van de belangrijke verliezen van manschappen, alvorens deze hunne bestemming bereikt hebben; men kan hier nog bijvoegen, dat de officieren in Indië, de aangekomen nieuwelingen niet kennen, en wederkeerig deze hunne officieren niet; hierdoor mist men van beide zijden het vertrouwen, eene vereischte, dat vooral in den oorlog, zoo hoogst noodig is; een aantal andere even gewigtige bezwaren, die door dat versnipperen van invloed op het moreele van den soldaat zijn, zoude wij nog kunnen opsommen, dan wij zullen het hierbij laten.

Ten aanzien van eene verbeterde organisatie hebben reeds verscheidene projecten het licht gezien; wij achten ons niet bevoegd, om het al of niet doelmatige derzelve te beoordeelen; intusschen zijn wij van meening dat het plan van organisatie, voorkomende in den *Nieuwe Spectator*, tweeden jaargang: »*Over de versterking van het Indische leger*," veel goeds bevat.

Overigens houden wij ons reeds overtuigd, dat de tegenwoordige tijdelijke minister van Kolonien, als deskundige, beter over de benoodigde strijdkracht in Indië zal kunnen oordeelen, dan de afgetreden, en men kan dus verwachten dat zoo spoedig mogelijk, meer geruststellende maatregelen, tot behoud van onze rijke Oost-Indische bezittingen zullen genomen worden, ten minste wanneer men hem de middelen daarvoor toestaat.

Een oud Oost-Indisch hoofd-officier.

Advertentiën.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 8 Oct. 0 El 7 Palm 2 Duim; gew. 2 D. gev. 0 D.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.